

Буукубалар дойдулара

Сыала: билиини чингэтии, толкуйдуур, сангарар дьобуру сайыннарыы, үлэ түмүгүнэн дуоһуйууну үөскэтии.

Тэрилэ: ПК, проектор, экран, презентация, онгоһук быыстапкаата, музыка.

Хаамыыта:

(1, 2, 3 слайд – хаартыскалар балаһан ыйын 1 күнүн түгээннэрэ, “Букубаар” кинигэтэ).

Учуутал: Дорооболорун оҕолоор, Билии дойдутугар бастакы ситиһиигитинэн – Букубаары бүтэрбиккитинэн итиитик – истинник эбүрдэлибин! Букубаар атаспыт көмөтүнэн буукубалары биллигит, ааҕа, суруйа үөрөннигит. Бүгүн биһиэхэ бырааһыннык урук.

Билигин биһиги **Азбука** куоратыгар айанныахпыт. Онно сатаан ааҕар, суруйар буолбут оҕолор барсаллар.

Кыһыны быһа кыһанан үөрэнэн,

Бастакы кинигэбитин Азбуканы

Бастыннык бүтэрдигит.

Бары ааҕар буоллугут.

Чэйин, айанныаҕын!

Азбукабыт куоратыгар хайдах түргэнник тийэбит?

Харахпытын саптыбыт, айанныыбыт.

(4 слайд – Азбукалар куораттара – поезд)

(Музыка холбоһор.) (Бары айаннаан иһэр курдук сананаллар)

Бэрт түргэнник **Азбука** куоракка тийэн кэллибит. Саамай улахан уулусса устун айаннаан иһэбит. Кини аата «**Буукубалар**» уулуссалара. Бу уулуссаҕа тохтобул оноробут.

(5 слайд - «Буукубалар» уулуссалара)

Буукубалар уулуссалара.

(Литературнай монтаж) *(6, 7 слайд)*

А-ттан тахсар ааттаахпын

А-ны олус сөбүлээтим.

Араас амтаннаах астары

Астынан туран амсайабын.

В буукуба мин буукубам

Виола сибэкки курдук

Виолетта диэн ааттаахпын,

Винограды олус сөбүлүүбүн.

К буукубалыын сиэттиһэн.

Куруук үөрэхпэр кыһаллан,

Кырдыаҕас эһээм аатын сүкпүт

Костя диэн буолабын.

Миигин эһээлээх аҕам аатынан

Миша диэн сүрэхтээбиттэр.

Мээчик курдук көтө-дайа

Мэниктиирбин олус астынабын.

П-ттан тахсар тыллар

Паарта пенал паапка.

Петя диэн аҕам аатын

Просто мин астынабын.

Сарсыарда эрдэ туран

Саһа күнү үөрэ көрсөн

Сүүрэн-көтөн сэрээккэлиир

Степа диэн уол буолабын.

Умсугуйан олороммун

Уруһуйдуурбун сөбүлүүбүн,
Уйгун диэн сахалыы ааттаах
Ураанхай саха уолабын.
Х буукубалыын доҕордоһобун
Хааһы сиирбин сөбүлүүбүн
Харытыан эһээм аатынан
Харитоша диэн буолабын.

Учуутал: «Буукубалар» уулуссаларын олохтоохторо бары үөрэ-көтө махтаннылар, салгыы айанныырбытыгар алгыстарын эттилэр «Дьоллоохтук айаннаан» диэтилэр.

(8 слайд - «Дьоллоохтук айаннаан» сурук) (музыка)

Азбука куораппыт уулуссаларын устун айаннаан иһэбит. Манна кыра мэхэйдэри көрсүтэлээтибит. Оо, көрүн эрэ, кырачаан Машенькабыт барахсан Азбука куоратыгар мунан хаалбыт. Доҕотторун дьиэтээби кыылларын көрдүү сылдыар. Түргэнник көмөлөһүөбүн эрэ! **(9 слайд – Машенька ойуута)**

Машенькаҕа көмө.

- Сүһүөхтэртэн тыл таһаарыы.

(Саһыл, куба, былаах, кустук, эһэ) **(10, 11 слайд)**

Учуутал: Көрүн Машенькабыт үөрбүт аҕай, биһиэхэ сүрдээҕин махтанна. Сибэкки дьөрбөтүн бэлэхтээтэ. **(12 слайд – сибэккилээх Машенька)**

Билигин айаммытын салгыыбыт. (Музыка)

Алфавит уулуссаларынан айаннаан «Азбука» дыбарыаһыгар кэллибит. **(13 слайд – «Азбука» дыбарыаһа)**

«Азбука» дыбарыаһа. (14, 15, 16 слайд)

1. Үрүмэччи, үрүмэччи,
Үчүгэйкээн үрүмэччи,
Сирэм устун тэлээрэн,
Сибэккени кэрийэн,
Тохтообокко көтүмэ,
Тутгарбакка куотума.
2. Дьиэбэр ийэбэр
Дьэдьэммин илдьиэҕим,
Дьиэбэр эдьийбэр
Дьэдьэнтэн бэрсиеҕим.
3. Хаххан хара харахтаах,
Хаххан токур тумустаах
Хаххан түүлээх атахтаах,
Хаххан күүстээх кынаттаах.
4. Дьиэтигэр атас сымнаҕас да сымнаҕас,
Эккэлии сылдыар, муннукка сытар.
Ойуурга атас уларыһар адьас,
Түүтүнсахсатар, тийһин ардыатар.
5. Мултас мурун. бытыгыр бытык,
Хатан харах, хапасаҕай хары,
Куоска обургу эрдэ туран,
Хачыгырас тыаһы хапсаҕайдык иһиттэ.
6. Пожарник, пожарник!
Баар дуо, манна пожарник?
Суох ээ манна пожарник,
Баар Сережа художник.
7. Тула өттүм барыта
Торҕо унаар буолбута,
Тупсан сиппит айылҕа
Тоҕо баҕас бэрдэй даа!
8. Ырыаҕа ылламмыт,

Хооонно холбоммут
Манганчаан хатыным
Мааныгын дафаны!

«Албастар хайалара» (17 слайд)

Учуутал: «Албастар хайаларыгар» тийэн кэллибит. Бэриллит соруудахха албастарын көрдөхпүтүнэ эрэ биһиги Азбука куоратын устун салгыы айанныыр кыахтаахпыт.

- Тыллары көннөр.

(Балык, чуораан, сулус, эһэ) (18 слайд)

«Буукубалар аллеялара» (19, 20 слайд) (Азбука киирэр):

Дорооболоруц, доботторум,

Мин кырачаан атастарым!

Миигин кытта энэрдээн

Аафар, суруйар буоллугут.

Бастакы кинигэбитин

«Азбуканы» бүтэрбиккитинэн

Айхал буоллун эһиэхэ!

Оҕо аафар

Азбука атаспыт, баһыба!

Таптаан эйигин аахтыбыт

Таабырыннын таайдыбыт,

Кэпсээннэргин кэрэхсээтибит.

Аны атын араас кинигэни

Умсугуйан ааһаахпыт.

оҕолоор көрүөххэин эрэ. биһиги сахабыт тылыгар хас аһафас дорҕоон баар эбитий?

бүтэй дорҕоон. араастара. (бары бииргэ үлэлээһиннэрэ)

«Бэһиэлэй ноталар» переулоктара.

(20 слайд)

Учуутал: Азбукабытын кытта быраһаадаһаахайын эрэ оҕолоор. Билигин кини салгыы атын оскуола оҕолоругар ыалдьытты айанныыр.

Биһиги салгыы айаннаан «Бэһиэлэй ноталар» переулоктарыгар тийэн кэллибит. (21, слайд – манна оҕолор эбэрдэ нүөмэрдэрин көрдөрөллөр).

- Ырыа «Азбука», «Мин дууһам ыллыыр»

- эһигини эбэрдэлииллэр биэс сыл анараа өттүгэр эмиэ бастакы кинигэлэринэн бүтүгүнү курдук быраһаадаһаабыт убайдаргыт 5 кылаастар. “Кыракый эрдэхтэн”, “Үчүгэй”

«Аафааччылар уулуссалара» (23 слайд)

Учуутал: Айаннаан, айаннаан «Аафааччылар уулуссаларыгар» тийэн кэллибит.

Ол иһин мин эһиэхэ «Аафааччылар уулуссаларыгар» биир наһаа үчүгэй аптаах дьиэбэ

сырытыннарыам. Кини аата – Б и б л и о т е к а. (24 слайд) тоҕо бу дьиэ аптаах буолуой?

(оҕолор эппиэттэрэ)

Элбэхтик аафын, киэн билиилээх буолуц.

Кинигэ- сынньанар кэмнэр

Кэпсээннээх кэрэ ыалдьыт

Үлэлиир, үөрэнэр кэмнэр

Өйөллөөх үтүө арыалдьыт.

диэн туран кинигэ бэлэхпин туттарарбын көнүллээн!

(Библиотекарь тыл этиитэ).

«Махтал парката». (25, 26, слайд)

Учуутал: Азбука куоракка «Махтал» паркатыгар тийэн кэллибит.

(Литературнай монтаж)

1. Дьобус буолан баран,
Дьолго сирдиир туох баарый?
Бу биһиги Азбукабыт
Бастакы кинигэбит.
2. Кыайбаппын кыайарбар,

Билбэшин билэрбэр,
Үөрэттэ Азбукам
Бастакы кинигэм.

3. Үөрэниэм, улаатыам,
Угуһу оноруом,
Бар дьоммор туһалыам,
Дьиктини арийыам.

4. Сахалыы ааһыахпыт
Нууччалыы кэпсэтиэхпит
Икки тылы тэбис-тэннэ
Үчүгэйдик билиэхпит

5. Букубаар баһыыба!
Баһыыба бары үчүгэйгэр
Кэрэ кэпсээннэр, сэнэннэр
Үгүс хоһоонгор ойуугар!

Баһыыба! – 3 төгүл.

Букубаар:

Умсугуйан үөрэнин,
Оскуоланы бутэриц.
Ол эрэри бука бары
Умнааһааһыт Букубаары.
Быраһааһыдарыц, оһолоор!

Бары: Букубаарбыт, бырһаай. (27 слайд)

Учуутал: Оһолоор, бүгүн биһиэхэ эдьийдэрбит убайдарбыт эбэрдэ тылларын этэ кэллиллэр. Истиэххэин эрэ кинилэри.

- 2, 3. 4 кылаастар эбэрдэлэрэ.

- уһун кыһыны быһа эһигинниин тэннэ кимнээх ааһарга суруйарга үөрэммиттэрэй?
(төрөһүттэр эбэрдэлэрэ)

- учуутал эбэрдэтэ.